

ÇOCUĞUN GELİŞİMİNİ BİLMEK NEDEN ÖNEMLİDİR?

Prof. Dr. Belma Tuğrul

Çocuk yetiştirmek, bir yetişkin için çok önemli ve ciddi bir “iştir”. Çünkü çocuk geleceğin yetişkin bireyidir ve toplumsal refahın ve toplumsal gelişimin sorumluluğunu üstlenecek kişidir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarından itibaren çocuğa gelişimsel liderlik yapmak, çocukla çalışan tüm profesyonellerin toplumsal sorumluluğu olmak durumundadır. Çocuğun yetiştirilmesi sürecinde anne, babalar ve eğitimcilerin yanı sıra toplumdaki diğer kişilerin de doğrudan ve dolaylı olarak çocuk üzerinde etkileri vardır. Yaşamın ilk yıllarında kazanılan bilgi, beceri ve alışkanlıkların temellerinin atıldığı erken çocukluk yıllarından itibaren çocukların gelişimine, sağlığına ve eğitimine özen göstermek gerekir.

Çocuk için yapılacak her iş, alınacak her karar çocuğun ve çocukluğun öneminin kavranmasını zorunlu kılar. Bir toplumun çocuğa verdiği değer, çocuktan beklentileri ve o toplumda yetişecek çocuklara sunulan fırsatları da etkiler. Bu noktada çocuğun değeri o toplumun çocuk yetiştirme tutum ve alışkanlıklarının belirlenmesinde belirleyicidir denilebilir. Çocuk gelişimi eğitiminde bilimin dayanaklarından yararlanmak da esastır.

Bir terzi, bir ahşap işçisi, bir aşçı işini iyi yapabilmek için kullanacağı malzemeleri tanımak zorundadır, yoksa yapacağı iş başarılı olmayacaktır. Bu durum çocuk yetiştirme süreci için de hayati önemlilik arz etmektedir. Ancak çoğu kez çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda aileler yeteri kadar bilgi edinmeden deneme yanılma yöntemleri ile ya da bu konuda işin ehli olmayan kişilerin yönlendirmesiyle doğru yolu bulmaya çalışmaktadırlar. Bu da çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmesi açısından çeşitli riskler oluşturmaktadır.

Bu nedenle, çocukla çalışan ve çocukla yaşayan kişiler çocukla doğru ve etkili bir iletişim kurmak ve onun yaşamında olumlu etkiler yaratabilmek için çocuğun gelişimsel özelliklerini, gereksinimlerini ve ilgilerini bilmek zorundadır. Her bireyin çocuğun gelişimi, sağlığı ve eğitimi konusunda temel düzeyde de olsa bilgilenmesi önemlidir. Bu temel eğitim toplumun genelini kapsayacağından genel olarak çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bir farkındalık ve duyarlılık geliştirilmesine neden olacaktır.

Çocuğun sağlıklı, mutlu ve başarılı bir birey olabilmesi için yaşamın ilk yıllarından itibaren özenle bakılması, gelişiminin tüm alanlarının desteklenmesi ve gereksinimleri, ilgileri doğrultusunda eğitilmesi gerekmektedir. Bu süreçte “aileler” özel-

Biricikliği abartılarak önemsenen “beş evin tek varisi” yüksek egolu çocuklar, sınırlarla tanışmamış, “hayırsız” büyütülen disiplin sorunu yaşayan kurallara başkaldıran çocuklar, rekabete dayalı, koşullu “eğer... yaparsan, ben de sana bunun karşılığında bunu veririm” pazarlığıyla büyütülen çocuklar, çocukluğunu yaşayamayan aşırı sorumluluk üstlenmiş yorgun yetişkin çocuklar, anne ve babasının hayallerini gerçekleştirmek üzere programlanan kendine yabancı çocuklar daha niceleri birçok anne babanın yanlış çocuk yetiştirme tutumları neticesinde ortaya çıkar.

Bu arada doğal, sevgi dolu, özgüveni yüksek, ebeveynliğinden memnun olan dünyaya karşı olumlu tavır içindeki anne ve babaların yetiştirdiği çocukların özelliklerini de açıklamakta yarar vardır. Sevgi, güven, saygı ve anlayış ortamı içinde büyütülmüş çocuklar, doyumlu ve mutlu, hayatın tadını çıkaran, popüler çocuklardır, bu çocuklar çevrelerine karşı duyarlı, saygılı, dikkatli, üretici, öğrenmeye hevesli, yüksek motivasyonlu olumlu düşünen çocuklardır. Doğru zamanda doğru şekilde yönlendirilmiş, özel yetenekli çocuklar bu şekilde sağduyulu çocuğuna güvenen ailelerin çocuklarıdır.

Çocuğun koşulları elverişsiz koşullarda büyümek durumunda kalması, yoksulluk, sürekli hastalık, savaş, deprem vb afet durumları, beslenme bozuklukları, aile içindeki şiddet ve eşler arasındaki aile çatışmaları gibi çok çeşitli etkenler çocuğun gelişimini kısa ya da uzun süreli etkiler ve çocuğun sağlıklı büyümesini engeller.

Ayrıca çocuğun kalıtsal yatkınlıklarının da gelişimsel süreç içinde etkili olacağını da vurgulamak gerekir. Çevre, süreci etkilese de doğuştan getirilen biyolojik miras da önemlidir.

Çocuk ne kadar küçük ise, çevresel uyarlardan daha fazla etkilenir. Bu nedenle erken müdahale, erken yaşlarda zenginleştirilmiş entelektüel, sosyal ve duygusal çevre hayati önem taşır. Kişilik gelişiminin en kritik döneminde olan küçük çocukların eğitime önem verilmelidir. Yaş ilerledikçe çocuklarda istedik yönde değişim yaratmak giderek zorlaşmaktadır.

Çocukların hangi yaşta hangi gereksinim içinde olduklarını bilmek ve ona göre gerekli sağlık, gelişim, eğitim ve sosyal fırsatları sunmak gerekir. Gelişim biyolojik, bilişsel ve sosyo - duygusal gelişim boyutlarından oluştuğundan çocuğu doğru yönlendirmek için onu çok boyutlu özellikleri ile tanımak gerekir. Bu süreçte çocukla çalışan tüm disiplinlerin (sağlık çalışanları, eğitimciler, gelişimciler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, sosyologlar vb.) işbirliği içinde çocuk yararına hizmetlerini bütünleştirilmesi ve bu şekilde çocuğun gelişiminin desteklenmesi de önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Bayhan P., Artan İ (2004). Çocuk Gelişim Ve Eğitimi. Morpa Yayınları.
2. Davies D (2011). Child Development, Third Edition: A Practitioner's Guide (Social Work

Çocuğun Gelişimini Bilmek Neden Önemlidir?

- Practice With Children and Families), Guilford Pres, New York.
3. Ulusoy A (2007). Eğitim Psikolođisi, Anı Yayıncılık.
 4. Senemođlu N. (2004). Gelişim Öđrenme ve Öđretim. Kuramdan Uygulamaya. Gazi Kitabevi.
 5. Yeřilyaprak B. (2006). Eğitim Psikolođisi. Gelişim-Öđrenme-Öđretim, 2. Baskı. Pegem Yayıncılık.